

Дмытренко А.А.

Львовская национальная академия искусств

ТЕАТРАЛЬНИЙ КОСТЮМ В ТВОРЧЕСТВЕ АНАТОЛИЯ ПЕТРЫЦЬКОГО: ХУДОЖЕСТВЕННО-СТИЛИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ

Аннотация

В статье рассмотрены проекты театральных костюмов известного украинского художника А. Г. Петрыцкого, созданные в 20-х г. XX в. Этот период характеризуется авангардными поисками в творчестве художника. Проанализировано художественно-стилистические особенности композиции театральных костюмов.

Ключевые слова: А.Г.Петрыцкий, украинский театр, театральный костюм, сценография, образное решение костюма.

Dmytrenko A.A.

Lviv National Academy of Arts

THEATRICAL COSTUME IN THE CREATIVITY OF ANATOLY PETRYTSKYJ: THE ARTISTIC AND STYLISTIC PECULIARITIES

Summary

The article is concerned with the problem of the theatrical costume designed by famous Ukrainian artist Anatoly Petrytskyj in the 20's XXc. This period was chosen for study because these two decades characterized by the development of avant-garde style in the in the creativity of Anatoly Petrytskyj. The peculiarities of art and style of the costumes have been analyzed.

Keywords: A. Petrytskyj, the Ukrainian theatre, the Avant-Garde, theatrical costume, scenography, image of costume.

УДК 745.542(477)

УКРАЇНСЬКІ РОЗЕТКОВІ ВИТИНАНКИ В ІНТЕР'ЄРІ ТРАДИЦІЙНОГО ЖИТЛА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ (ПОДНІПРОВ'Я, ПОДІЛЛЯ, ГАЛИЧИНА)

Косицька З.М.

Інститут мистецтвознавства, фольклористики
та етнології імені Максима Рильського
Національної академії наук України

У статті зроблено огляд українських розеткових витинанок початку ХХ ст. Розглянуто їх традиційні композиційні схеми та художні особливості. Матеріал дає можливість прослідкувати новітні прояви у творчості окремих народних майстрів.

Ключові слова: витинанки, розета, творчість, народні майстри, традиції.

Постановка проблеми. Паперові оздоблені інтер'єру як складова ансамблю традиційного українського житла початку ХХ ст. вирізняються яскравим колоритом і різноманітними формами. Серед них поширені були розеткові витинанки, що в наш час побутують у вигляді новорічних «сніжинок». Багатство композиційних рішень тогочасних розеткових витинанок представляють музейні колекції України. Враховуючи публікації у вітчизняних мистецтвознавчих джерелах, вважаємо за доцільне присвятити окрему наукову розвідку означеному питанню, що в свою чергу дасть змогу детально проаналізувати художні особливості українських розеткових витинанок, а також виявити їх спільні ознаки та регіональні відмінності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Завдяки дослідницькій діяльності українських вчених сьогодні існує кілька праць, в яких представлена творчість майстрів мистецтва витинанки Подніпров'я, Поділля й Галичини. Найбільш ґрунтовні праці, в яких частково залучені матеріали про розеткові витинанки, опубліковані М. Станкевичем

[7, с. 46-47, 52-34] і В. Гагенмейстером [1, с. 4, кол. табл. 2-6]. Значний матеріал представлено також в «Історії декоративного мистецтва України» [5, с. 233-256]. Утім науковці не ставили за мету здійснення комплексного дослідження саме розеткових витинанок і розглядали їх у контексті основних тем.

Мета статті. Проаналізувати розеткові витинанки Подніпров'я, Поділля й Галичини початку ХХ ст., виявити їх спільні риси та регіональні особливості.

Виклад основного матеріалу. Розеткові витинанки, як паперовий декор інтер'єру українського традиційного житла, були популярним видом оздоблення на початку ХХ ст. і побутували в багатьох регіонах України. Разом із іншими видами оздоб вони творили святкову піднесеність у художньому ансамблі сільської оселі. У різних осередках їх тоді називали по-різному: «квіти», «сонечка», «ружі», «зірки», «звізди», «хрестики», «цвіти» тощо. Паперові вироби селяни кріпили на стінах, на шволоках, між вікнами у вигляді горизонтальних фризів чи групових композицій. Часто ними в хатах Поділля прикрашали стелі.

Розеткові оздоби, відповідно, як і всі витинанки, можна поділити на три основні групи – одинарні, складні й комбіновані [10, с. 45-46; 7, с. 28-30]. У даній статті будуть розглянуті дві перші з них, оскільки розеткові комбіновані тогочасні вироби до наших днів не вціліли. Інші різновиди розеткових прикрас, що побутували від початку ХХ століття в українських домівках, також збережені до наших днів не всі. Однак наявні музейні експонати, описи в інвентарних книгах та опубліковані фото дають можливість достатньо повно провадити дослідження щодо їх композиційних та колористичних рішень тощо.

Одинарні витинанки виготовляють, як правило, із паперових заготовок квадратної форми, складаючи їх за діагоналями чи внаслідок суміщення сторін із подальшими згинами по бісектрисі кута (з вершиною у центрі аркуша). Ножицями на утворених згинах майстер робить різні прорізи, а по краю оформлює зрізу-дугу. Додаткові висічки можуть бути у вигляді вузьких/широких зубчиків, пелюсток, променів тощо. Відтак після розгортання паперу оздоба має центральну осьову симетрію (дві, чотири, рідше вісім перехрещених осей). Такі витинанки називають одинарними чи простими. Вони завжди монохромні, оскільки виготовлені з одного аркуша, їх загальний вигляд часто подібний до стилізованих квітів¹, зірок, кольорових кружал, оздоблених ажуром [1, табл. 2-6]. Запропоновані зразки демонструють значну варіативність цього виду декору. Опанувавши вирізування навіть найпростіших геометричних чи рослинних мотивів, майстер, в залежності від їх композиції, може виготовити найрізноманітніші одинарні розеткові витинанки, які розміщує після розправлення в облюбованому на місці.

Такі одинарні вироби використовують і для подальшого творення уже складних оздоб, що, в свою чергу, діляться на складені й накладні. Складені розеткові витинанки у своїх композиціях на тлі первинної нижньої розети мають дрібніші вирізані деталі. Як правило, це мотиви у вигляді листків, квітів, звізд, «баранячих рогів», кружалець, птахів, закомпонованих, здебільшого, на основі центральної симетрії й ритму, хоча відомі також асиметричні композиції. Накладні оздоби виготовляють із кількох одинарних розет різного діаметру й відповідно суміщають їх по центру від найбільшої вгору до найменшої зверху.

В осередках Подніпров'я мали поширення саме такі накладні паперові оздоби і представлені вони у вигляді довгої гірлянди (60 см)², збереженої у фондах Національного Дніпропетровського історичного музею ім. Д. Яворницького (далі НДІМ). В оздобі декілька описаних витинанок скріплені одна за другою в суцільну низку. Кожна складова-квітка, в свою чергу, утворена із семи-п'яти барвистих одинарних розет, відповідним порядком накладених одна на іншу. Діаметр найбільших нижніх елементів – до 16 см; верхні розети мають розміри щоразу менші. Краї оформлені у вигляді довгих і коротких пелюсток, розмаїтих зубчиків (гострих чи зрізаних), а також трапецій; деякі з них нагадують низки горошин

тощо. Таку складену витинанку наскрізь скріплювали ниткою в центрі, всередині верхньої прив'язували пучок з різнобарвними тоненькими смужками-втичниками. Техніка виготовлення надає оздобам вільної просторової виразності. Колористична гама розмаїта – білі, червоні, оранжеві, блакитні, зелені барви у тих співвідношеннях, які спостерігаємо на мальовках цього краю, зокрема, села Петриківка (Новомосковського пов., Катеринославської губ.)³.

Розглянуті прикраси були поширені також у інших осередках. Дуже ймовірно, що в Каталозі Катеринославського обласного музею ім. А. Н. Поля йдеться про подібний декор: «1516. Квитки із цветной бумаги, служат для украшения хат. Из с. Таромского Екатеринославского уезда⁴; 1517-18. Дви «ризки» из разноцветной бумаги, служат для украшения хат. Из того же селения⁵ [3, с. 394].

У хатах села Водяне цього ж регіону (Мелітопольського пов., Таврійської губ.)⁶ подібна велика розетка накладна витинанка прикрашала покуть (діаметр 23 см, 1913 р.)⁷. Її складало із кількох кружал тонкого паперу. Описаний екземпляр не зберігся до наших днів, але, можна припустити, що загальний вигляд його був подібний до паперової прикраси із села Парутине (Одеського пов., Херсонської губ.)⁸, що також розташоване в Подніпров'ї. Фото цієї оздоби (діаметр до 30-ти см) було опубліковано Костянтиним Шероцьким у дослідженні «Художественное убранство украинского дома в прошлом и настоящем» [9, с. 119, рис. 47]. Ця витинанка, утворена із кількох різних за розміром одинарних розет, накладених одна на одну. Її розміщували над дверима в центрі пишного стінопису, що довкола займав майже всю стіну. Папір для складових підбирали контрастних кольорів. На жаль, інші види розеткових витинанок на Подніпров'ї чи дані про них до сьогодні не збереглися.

Цікаві зразки одинарних витинанок побутували на Поділлі і в Галичині, їх оригінали можна зустріти в фондах музеїв Києва, Львова, Санкт-Петербурга. Ряд подільських зразків Володимир Гагенмейстер опублікував у книзі «Настінні паперові прикраси Кам'янецьчини» [1, с. 3-6, кол. табл. 2-6]. Мотиви спостерігаємо на них різноманітні – ромби, трикутники, мигдалевидні й дугоподібні прорізи, стрілки різної величини, т. зв. «баранячі роги» тощо. Представлені екземпляри, як правило, мають вигляд стилізованих квітів, широкопроменевих зірок, а також орнаментованих кругів, що заповнені розмаїтими прорізами на зразок сучасних «сніжинок».

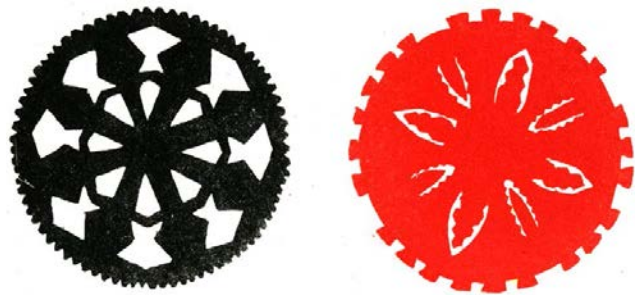

Рис. 1. Витинанки розеткові прості – «зірки», «квітки», кінець 1920-х рр., нині Кам'янець-Подільський р-н Хмельницької обл. Папір, вирізування. (Опубліковано в кн.: Гагенмейстер В. Настінні паперові прикраси на Кам'янецьчині. – Кам'янець-Подільський, 1930. – кол. табл. 6).

Характерною ознакою саме одинарних екземплярів Поділля можна назвати їх доволі великі

¹ РЕМ. Колекція № 4245-22, №4245-24; НМУНДМ інв. № 3775 (прості й складні розети).

² НДІМ, інв. № Е-2634, КП-42157, 1913 р.

³ Нині Дніпропетровська область.

⁴ Нині частина Дніпропетровська.

⁵ Експонати втрачені під час війни Другої світової війни.

⁶ Нині Запорізький район, Запорізька область.

⁷ РЕМ (Санкт-Петербург). Колекція П. Рябкова, запис в інвентарній книзі № 2765-6.

⁸ Нині Очаківський район, Миколаївська область.

розміри (діаметр до 35,5 см), найбільші були призначені для стелі. Такі оздоби в селі Клембівка Ямпільського повіту⁹ нагадують великі пишні стилізовані квіти, що, в свою чергу, мають по краю фітоморфні мотиви у вигляді вертикальних перетинів квіток будяка/гвоздики. Народні майстри для витинанок використовували папір різних кольорів: жовтий, зелений, рожевий, бордовий, фіалковий, блакитний, синій, коричневий. Існують екземпляри, вирізані з газет¹⁰ (с. Слобода Рихтецька, Кам'янецький пов., Подільська губ.)¹¹.

Розглядаючи складені розеткові витинанки Поділля, зазначимо, що особливо цікаві їх зразки збережено в Національному музеї українського народного декоративного мистецтва (Київ. Далі НМУНДМ). Загальний вигляд оздоб і орнаментика часто нагадують керамічні миски краю [див.: 4, с. 28; 5, с. 71]. На деяких витинанках укладено на темному контрастному тлі великі зображення шести- восьмипроменевих зірок¹², монументальні силуети птахів¹³, розлогі хрещаті схеми з листками, стилізованими квітами, закрученими «баранчими рогами», дрібними кружками тощо.

Рис. 2. Витинанки розеткові складені. Перша третина ХХ ст., нині Кам'янець-Подільський р-н Хмельницької обл. Папір, вирізування. НМУНДМ

Збереглася до наших днів оригінальна складна подільська витинанка (44x35,5 см), у якій одночасно поєднані накладні й складені елементи¹⁴. Схожою до неї не зафіксовано в жодній іншій музейній колекції. Тривалий час призначення і місце розташування оздоби для музейних працівників і науковців залишалося невідомим. Після віднайдення опису подібної прикраси в інвентарних книгах Російського етнографічного музею¹⁵ з'явилися підстави стверджувати, що це т. зв. «павук», виготовлений для декору стелі. Справді, загальний вигляд виробу можна вважати стилізованим зображенням павука, хоча з першого погляду він нагадує сонце, як його часто малюють діти, але з доповненням на кінці кожного променя у вигляді маленького «сонечка». (Від центральної круглої п'ятишарової

накладної розети відходять у різні боки 18-ть різнокольорових променів-смужок, що в свою чергу завершуються двошаровими розетами). По середині кожної зі смужок також розміщено по одній невеликій одинарній розеті, що можуть уявно нагадувати «колінця» зображеної істоти. Загальна композиція дуже умовно наближена до концентричних кіл, створених із різних розеткових витинанок, і розташованих на «променях» центральної розети. У кольористичному рішенні домінують червоно-рожеві барви, що разом із фіалковими, синіми, вохристими, зеленими творять веселкове поєднання. Спостерігаємо в даному разі унікальну паперову оздобу, аналогів якій серед збережених творів не існує в жодному регіоні.

У подільському селі Велика Кісниця Ямпільського повіту¹⁶ була зафіксована й опублікована Костянтином Шероцьким так звана «різдвяна зірка» [9, с. 129, 124; рис. 59] – накладна паперова прикраса, виготовлена з 4-х різних за діаметром різнокольорових одинарних розет. Дві крайні з яких, – верхня та нижня, – оформлені кругами з рівними краями, середні мають вигляд 12-ти пелюсткових квітів. Дуже подібні до неї витинанки побутували в Івано-Франківській області, про них йтиме мова нижче.

Розеткові прикраси осередків західної України поч. ХХ ст. широко представлені в фондах Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького (далі НМЛ), а також Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України (Львів, далі МЕХІІ ІН НАНУ). У названих колекціях збережені одинарні й накладні прикраси різних сіл, зокрема, Підзамочок і Сороки (Буцацький пов.¹⁷), Стриганці (Товмацький пов.¹⁸), а також сіл північної Холмщини¹⁹.

Екземпляри, виготовлені з одного аркуша (одинарні), як правило, подібні до стилізованих квітів, широкопроменевих зірок, а також кругів, заповнених різноманітними прорізами. Мотиви аналогічні подільським і подніпровським: ромби, трикутники, мигдалевидні й дугоподібні прорізи, стрілки різної величини тощо. Однак зазначимо, що оздоба північної Холмщини мають більшу ажурність у порівнянні з іншими осередками України. Кольористика виробів суголосна: рожеві, бордові, оранжеві, сині, фіалкові, зелені, коричневі барви. У прикрасах західних областей помітно переважають ефектні жовті, оранжеві кольори. Відмінність галицьких від аналогічних одинарних екземплярів Поділля полягає у їх менших розмірах (6-14 см).

Накладні подібні оздоби в західних осередках називали, як правило, «хрестиками», «хрещиками», «ружками»²⁰, «цвітими» (1918 р.)²¹. У цих виробках спостерігаємо як подібність так і характерні відмінності щодо подільських та подніпровських. Подібність вбачається, насамперед, у витинанках сіл Підзамочок та Сороки, виготовлених у вигляді восьмипелюсткових кількешарових квітів²².

Вони за своєю структурою повторюють складові елементи паперової гірлянди з Катеринославщини, однак діаметри нижніх найбільших розет колекції сіл Підзамочок і Сороки мають уже 8-13 см. У порівнянні з подніпровськими екземплярами помітна тенденція до зменшення розмірів. Кольорова гама також інша. У виробках західних осередків домінують насичено-зелені барви, чергуючись із синіми, жовтими, бордовими, фіалковими, сірими, і навіть чорними кольорами. Це різнить розглядувані витинанки від подніпровських, виконаних із рожевого, блакитного і вохристого паперу.

⁹ Нині Ямпільський р-н, Вінницької обл., (НДМУНДМ інв. № ДР-3754).

¹⁰ НМУНДМ, інв. № 3764.

¹¹ Нині с. Слобідка Рихтецька Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.

¹² НМУНДМ, інв. № ДР 3728.

¹³ НМУНДМ інв. № ДР 3777.

¹⁴ НМУНДМ інв. № ДР 3753

¹⁵ РЕМ. Колекція № 4354-73.

¹⁶ Нині Ямпільський район Вінницької обл.

¹⁷ Нині Буцацького району Тернопільської обл.

¹⁸ Нині Тлумацького району Івано-Франківської обл.; МЕХІІ, інв. № ЕП 40803/9., 1937 рр.

¹⁹ Нині територія Польщі, НМЛ, інв. № НМВ 353-643.

²⁰ МЕХІІ ІН НАНУ, інв. № ЕП 40819 (на звороті конверта приписи: «с. Загвіздь», «стучки, суть там ружі та хрестики»);

²¹ МЕХІІ ІН НАНУ, інв. № ЕП 40828-40834, (на конверті напис «Народні укр. цвітими»)

²² НМЛ інв. № 17659/126-132.

Рис. 3. Витинанки розеткові проста й накладна, 1918 р., сс. Підзамочок, Сороки, нині Буцацького району Тернопільської обл. Папір, вирізування. НМЛ.

Значні відмінності від подільських і подніпровських зразків мають накладні оздоби західних осередків, певні екземпляри яких уже мають вказаних авторів, це, насамперед, народні майстри Ксеня Клак із с. Покропивна²³, Юстина Костишин²⁴ із с. Загвіздя²⁵, Дмитро Припхан²⁶ із с. Пасічне²⁷. Однак більшість творів все ж виконані невідомими авторами²⁸, це, насамперед розеткові витинанки із сіл Бортники, Озеряни, Хотимир, Пужники²⁹, Чортовець³⁰. Усі названі вироби складено з кількох паперових кружків, що по краю декоровані різними густими неглибокими трикутними/прямокутними/трапецеєвидними/ромбовидними зубчиками і навіть невеличкими кружечками. Композиції із таких початкових елементів у кінцевому результаті створюють значний діапазон варіацій, що значно помножується внаслідок різноманітних кольорових рішень. Остаточний їхній вигляд, як правило, нагадує чергування барвистих (жовтих, червоних, білих, зелених, оранжевих, синіх, бордових, фіалкових) концентричних кіл, що ніби пульсують ефектними контрастами. Оздобы, виготовлені Юстиною Костишин із с. Загвіздя, вдало доповнені дрібними крапками – це різнокольорові кружки, т. зв. «крейцарики».

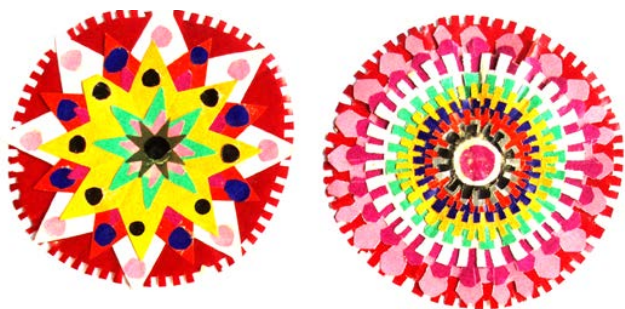

Рис. 4. Костишин Юстина. Витинанки розеткові накладні – «стучки», «ружі», «хрестики», поч. XX ст. с. Загвіздь, нині Тлумацького р-ну Івано-Франківської обл. Папір, вирізування. МЕХП

Подібні деталі надають творам майстри-ні значної схожості з вишивками, а особливо з

²³ Нині Козівського району Тернопільської обл.
²⁴ МЕХП ІН НАНУ, інв. № ЕП 40819 (на звороті конверта напис: «с. Загвіздь».)

²⁵ Нині Тисменецького району Івано-Франківської обл.

²⁶ МЕХП ІН НАНУ, інв. № ЕП 40801, 1904 р.

²⁷ Нині Надвірнянського району Івано-Франківської обл.

²⁸ НМЛ, інв. № НМВ 1791-1827.

²⁹ Нині Тлумацького району Івано-Франківської обл.

³⁰ Нині Городенківського району Івано-Франківської обл.

³¹ НМЛ, інв. № НМВ – 1800-1812.

³² Краківський музей етнографії ім. С. Удзели; інв. № 33071.

дерев'яними інкрустованими тарелями цього регіону, цукорницями, табакерками тощо [2, с. 179, іл. 7, 8, 10].

Рис. 5. Витинанки розеткові складені, поч. XX ст., нині Тлумацький і Городенківський р-ни Івано-Франківської обл. Папір, вирізування. НМЛ

В осередках нинішньої Івано-Франківської області, крім описаних накладних розет, майстри виготовляли також складені витинанки, в яких на нижніх розеткових основах приклеєні різноманітні невеликі паперові хрестики, прямокутники, ромби, зірки, квіти, круги, закомпоновані в центричні орнаментальні схеми³¹.

Подібні елементи та композиції можна зустріти також у інших видах народного мистецтва цього краю, зокрема в вишивках і тканих виробах, у жіночих прикрасах із бісеру – герданах, силянках та кризах [див.: 8, с. іл. 104, 107]. Зазначимо, що розміри паперових оздоб сіл Галичини менші за аналогічні подільські. Найчастіше тут зустрічаємо діаметри 9-12 см, тоді як на Поділлі 13-15,5 см. Відрізняються вони також за кольорами, що контрастують соковитою веселою гамою. Особливо виразно помітна різниця в доборі тла, що в подільських виробах переважно чорне, рідше рожеве, біле. В аналогічних витинанках західних осередків воно, як правило, яскраво червоне, оранжеве, зелене.

Значимо, що в дослідженні польського професора Йосипа Грабовського українські паперові прикраси представлені накладною розетою [10, tab. 73]³², майже ідентичною саме зразкам Івано-Франківщини. Її створено з десяти різнокольорових різних за розміром кружлал, половина з яких має рівні краї, половина оформлена виразними пелюстками. Їхне почергове накладання від більшого до меншого створює загальну композицію з уже описаним ефектом різнобарвних концентричних кіл, на яких, у даному разі, контрастують також пелюсткоподібні елементи. Важливо, що описана оздоба має аналогію з подільською «різдвяною зіркою» із села Велика Кісниця Ямпільського повіту, про яку йшлося вище. Обидві виконані за ідентичними композиціями. Різниця полягає лише в кількості первинних кружків, у галицькій їх десять, у подільській – чотири.

Висновки. Підсумовуючи огляд регіональних особливостей українських розеткових оздоб, зауважимо, що одинарні витинанки на початку XX ст. були подібними по всій території України, їх локальні відмінності незначні. Більша ажурність помітна серед витинанок північної Холмщини.

Між складеними й накладними виробами існують виразні художні особливості. Вони часто нагадують хатне малювання, вишивку, кераміку, дереворізьблення свого регіону. Так складені витинанки Подніпров'я за кольоровим рішенням подібні до настінних розписів села Петриківка. У складених паперових виробах Поділля панують орнамен-

тальні рішення, що аналогічні схемам декорування гончарних мисок цього краю. Однотипні витинанки осередків Галичини близькі до вишивок, дерев'яних інкрустованих тарелів околицьних осередків. Кольорова гама останніх відповідно щедро наповнена жовтими, червоними, зеленими барвами.

Як бачимо, подібні за технікою розеткові витинанки в різних регіонах України виготовляли за різними художніми смаками. Кінцевий вигляд паперових прикрас найчастіше залежав від стійких локальних традицій, а в подальшому – від смаків самого майстра.

Список літератури:

1. Гагенмейстер В. Настінні паперові прикраси на Кам'яничині / В. Гагенмейстер. – Кам'янець-Подільський, 1930. – 7 с., 16 кол. табл.
2. Голод І. Художнє різьблення по дереву / І. Голод // Історія декоративного мистецтва України. В 5-ти т. / ІМФЕ ім. М. Рильського НАНУ; гол. ред. Г. Скрипник; наук. ред. Т. Кара-Васильєва. – Т. 3. Мистецтво XIX ст. – К., 2009. – С. 165-181.
3. Каталог Екатеринославского обласного музея имени А. Н. Поля: Археология и этнография. – Екатеринослав, 1910. – 426 с.
4. Клименко О. Українська мальована миска / Олена Клименко // Нар. творчість. – 2008. – № 3-4. – С. 28-33.
5. Косицька З. Витинанки / З. Косицька // Історія декоративного мистецтва України. В 5-ти т. / ІМФЕ ім. М. Рильського НАНУ; гол. ред. акад. Г. Скрипник; наук. ред. О. Клименко. – Т. 4. Народне мистецтво та художні промисли XX ст. – К., 2011. – С. 233-256.
6. Селівачов М. Лексикон української орнаментики: (Іконографія, номінація, стилістика, типологія) / ІМФЕ НАНУ; КДІДПМД ім. М. Бойчука; НМУНДМ / Михайло Селівачов. – К., 2005. – 400 с. : іл.
7. Станкевич М. С. Українські витинанки / М. С. Станкевич. – К.: Мистецтво, 1986. – 122 с. : іл.
8. Стельмащук Г. Вбрання / Г. Стельмащук // Історія декоративного мистецтва України: В 5-ти т. / ІМФЕ НАНУ; гол. ред. акад. Г. Скрипник; наук. ред. Т. Кара-Васильєва. – Т. 3. Мистецтво XIX століття. – К., 2009. – 516 с. : іл.
9. Шероцкий К. Очерки по истории декоративного искусства Украины. – Т. 1. Художественное убранство украинского дома в прошлом и настоящем / К. Шероцкий. – К., 1914. – 141 с. : іл.
10. Grabowski J. Wycinanka ludowa: Polska sztuka ludowa / Jozef Grabowski. – Waszawa, 1955. – 135s., 76 tab.

Косицька З.Н.

Институт искусствоведения, фольклористики
и этнологии имени Максима Рыльского
Национальной академии наук Украины

УКРАИНСКИЕ РОЗЕТКОВЫЕ «ВЫТЫНАНКИ» – (ВЫРЕЗКИ ИЗ БУМАГИ) В ИНТЕРЬЕРЕ ТРАДИЦИОННОГО ЖИЛИЩА НАЧАЛА XX ВЕКА (ПОДНЕПРОВЬЕ, ПОДОЛИЯ, ГАЛИЦИЯ)

Аннотация

В статье рассмотрены украинские «вытынанки», бумажные розетковые украшения сельского интерьера начала XX в. Представлены их композиционные схемы и художественные особенности. Материал дает возможность рассмотреть новаторские приемы в творчестве отдельных народных мастеров.

Ключевые слова: «вытынанки», вырезки из бумаги, розетка, творчество, народные мастера, традиции.

Kosytska Z.M.

Institute of Art, Folklore
and Ethnology named after Maxim Rylsky
National Academy of Sciences of Ukraine

UKRAINIAN ROSETTE-LIKE «VYTYNANKI» (PAPER-CUTTINGS) IN THE INTERIOR OF TRADITIONAL DWELLING IN THE BEGINNING OF THE XX CENTURY (PODNIPOV'YA, PODILLYA, GALICIA)

Summary

This article provides an overview of rosette-like «vytynanka» (paper-cuttings) in the beginning of the XXth century of Ukraine. There are considered their traditional compositional schemes and artistic features. The material makes it possible to investigate innovative displays in the work of individual craftsmen.

Keywords: «vytynanka», paper cutting, rosette, the work, craftsmen, tradition.